מתיקות
נשמת התורה
שנה ב'

מאמר חסידות בדרך תורת מרן רבינו הקדוש בעל הסולם זי"ע

פרשת יתרו ה'תשע"ט

בענין ב' בחינות בהוצאה מהכח אל הפועל וענין הקשר אל מצוות כיבוד אב ואם והמסתעף

'וכל העם רואים את הקולות', ישנו קול ודיבור, הקול בלי דיבור אינו תכלית, וכן אי אפשר לדבר בלי קול. והאופן שהקול מתהווה לדיבור הוא על ידי ההכאה של ה' מוצאות הפה שעל ידי הכאות אלו יכול להיעשות מהקול בחינת דיבור. וידוע שהתכלית של מתן תורה הוא לגלות אלוקות בעולם הזה הגשמי, שזהו שלמות כח הדיבור. כי הדיבור הוא רומז על השלמות של האדם. וזהו כל ענין האדם, כמו"ש 'ויהי האדם לנפש חיה' ותרגומו 'לרוח ממללא'. כי האדם תפקידו להוציא כוחות נעלמים אל הפועל, שזהו השותפות של האדם עם הבורא, כמו שדרשו בזוה"ק 'עמי אתה בשותפותא' ועל כן הוא ניחן בכח הדיבור, שענינו הוא לגלות דבר שהוא 'בכח', שהוא ענין 'הקול', אל 'הפועל', שהוא הדיבור. וכמו שכתבנו לעיל, שההוצאה של הקול אל הפועל הוא ע"י הכאת ה' מוצאות הפה, שביאור הענין הוא, כמו שמסביר רבינו, בפתיחה לחכמת הקבלה, שעיקר עבודת האדם הוא לעשות עבודה של דחית והכאת האור לאחוריו. שבזה קונה השוואת הצורה לבורא, ועי"ז יכול לקבל האור בצורה מתוקנת, עם כוונה של קבלה עמ"נ להשפיע, שנקראת השפעה גמורה. שזה ענין ההכאה של הנברא את האור לאחוריו, ובזה ההכאה שמחזיר האר לאחוריו, הנה דווקא ע"ז יוכל האור להתגלות בצורה מתוקנת. וזה נקרא שהוא יוכל להתגלות מן הכח אל הפועל. כי כל עוד שהנברא לא יכול לקבל את האור נקרא שהאור הוא בבחי' בכח, ורק אחרי שהפרא מחזיר ומכה באור ומחזירו לשורשו, יכול לקבלו בצורה מתוקנת, שאז בא האור לכלל קבלה בפועל. וענין זה הוא השורש לגילוי של הקול ע"י הדיבור בדרך של הכאה של ה' מוצאות הפה. וזה ענין שבמתן תורה היו קולות קודם עשרת הדברות, כי הקולות האלו הם בעצם העשר הדברות, רק שזה היה בבחי' בכח ועדיין לא התגלה בדיבור בפועל, וע"י עשרת הדברות קיבלו ישראל את הכח לאחד קול ודיבור, היינו להוציא כוחות רוחניים לפועל. וע"י הדיבור בקדושה זוכים לעורר כל האורות הרוחניים שישנם. וזה ענין גם כן שהמשמח חתן וכלה זוכה לחמשה קולות, ומקשרים זאת עם מתן תורה, כי מתן תורה הוא גם כן ענין של חתונה. כמו שדרשו על הפסוק 'וביום חתונתו זה מתן תורה'. כי ע"י מצוות פרו ורבו הוא גם מוציא כוחות מן הכח אל הפועל, כעין היחוד של קול ודיבור. ואפשר לומר שכדי להוציא מן הכח אל הפועל צריך גם יחוד של קול ודיבור. והיחוד הזה של קול ודיבור, יש לו עוד שלב, שזה זיווג איש ואשה. והטעם כי ישנם ב' סוגי אורות שצריך לגלות מן הכח אל הפועל: א' הוא אור דחסדים, שענינו דביקות, וב' הוא אור דחכמה, שהוא ענין גבורות ותענוג. והנברא צריך להיות שלם בשני אורות אלו, וצריך להוציאם מן הכח אל הפועל. וכדי להוציא לפועל אורות דחסדים, זה ע"י יחוד קול ודיבור. וכדי להוציא מן הכח אל הפועל אור הגבורות, זה ע"י זיווג יסודות, בחי' איש ואשה. וע"כ מוצאים שמיד אחר מתן תורה ציווה השי"ת 'שובו לכם לאהליכם' היינו לנשותיכם. כי במתן תורה היה היציאה מן הכח אל הפועל של בחי' החסדים, שזהו קול ודיבור. ומיד אחרי מתן תורה היה צריך להשלים את העבודה של מתן תורה, גם בבחי' הגבורות ואור החכמה, שזה נעשה ע"י יחוד איש ואשה, שזהו 'שובו לכם לאהליכם'. וזהו ענין הקולות שזוכה בהם המשמח חתן וכלה, היינו שזוכה להוציא מן הכח אל הפועל, בחי' קול לדיבור. ובגמ' דרשו על התינוק שכשמתעבר הוא בחשאי, וכשיוצא הרי הוא בקולי קולות. והיינו שע"י לידת הנשמות מהפכים קול לדיבור. נמצאנו למדים שעיקר העבודה היא לגלות כוחות רוחניים מן הכח אל הפועל, שזה ענין קול ודיבור. וכן ענין זיווג איש ואשה, שהם כנגד הגילוי של החסדים והגבורות.

הנה עשרת הדברות הם כנגד עשרת המאמרות שבהם נברא העולם. והיינו שעשרת המאמרות, ביחס לעשרת הדברות, הם יחס של קול ודיבור. כי עד שלא נתגלה בעולם עשרת הדברות הרי שעוד לא נתגלה שהשי"ת הוא טוב ומטיב, בעשרת המאמרות, שהם מעשה שמים וארץ. שעל זה דרשו חז"ל 'אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. שקאי על אברהם שהתחיל את ההכנה למתן תורה, וכן דרשו 'יום השישי' שהה' קאי על ה' בסיון, שאז קבלו ישראל את התורה. כי התורה מגלה איך אפשר להשיג את התענוג שבעשרת המאמרות.

כי רק התורה מגלה לפועל את הכוחות של עשרת המאמרות, שהם מעשה בראשית. כי ידוע שישנו ב' סדרים במציאות: א' סדר השתלשלות העולמות ובריאתם, שזה נקרא מעשה בראשית. ויש סדר הב', שהוא העליה ממטה למעלה. והיינו איך שהנברא משיג את כל מה שה' ברא, ואיך הוא רק לטובתו, בבחי' 'בשבילי נברא העולם'. וזה נקרא מעשי מרכבה, שבכלל זה הוא כל ההשגות והנבואה ורוח הקודש, שזה תכלית התורה. כי התורה היא השותפות של הנברא עם הבורא, שהוא לגלות את 'מעשי בראשית', שהם מעשיו של השי"ת. וזה ע"י מעשי מרכבה, היינו איך שהנברא משיג שמעשי בראשית נבראו בשבילו. וזה נתחדש במתן תורה. כי אדם שלא זוכה לזה יראה תמיד רע בזמן שהכל טוב גמור. רק שהוא רואה רע, כי לא עוסק במעשי מרכבה, שהוא בחי' הדיבור המגלה את 'הקול', שהוא בחי' מעשי בראשית. וזו היתה צריכה להיות השלמות של האדם הראשון, בשבת קודש אחר בריאתו, שהוא לגלות את העבודה של מעשי מרכבה, שזו היתה מעלת האדם בכח הדיבור ובכח הזיווג. וע"י חטאו פגם בשני ענינים אלו, שהם מוציאים מבכח אל הפועל את החסדים והגבורות, בכח הזיווג פגם שלא חיכה לשבת קודש. ובכח הדיבור פגם ע"י שכפר בטובה ואמר 'האשה אשר נתת עמדי' (שאולי הכוונה על מל' שבגופו, שזה בחי' 'עמדי', שהוא מה שמשמשת בחי' מסכים לז"א) ובהר סיני פסקה זוהמת חטא עץ הדעת ונתגלתה שוב קדושה של מעשי מרכבה, שמגלה שהעשרה מאמרות, שהוא כלל הבריאה, הם טוב גמור בלי רע כלל.

וזה ענין כיבוד אב ואם שמסביר האריז"ל שזהו בסיבת הצלם שהאב ואם נותנים לבנו, שביאור הדברים הוא שלכל אדם יש נשמה קדושה שאין בה שום חטא, ועליה יש את הנפש הבהמית שנקראת קליפת נוגה, והנשמה צריכה להאיר אורות קדושה ולזכך את הנפש הבהמית, שזה גם כן בחינה של הוצאת כוחות הנשמה מן הכח אל הפועל. כי היחס של הנשמה אל הנפש הבהמית הוא כמו איש ואשה, או כמו קול ודיבור. כי כבוד ה' שצריך להתגלות הוא בנפש הבהמית. כי היא זקוקה לתיקון, והנשמה מעצמה שלמה היא, ואינה צריכה תיקון. והאופן שבו הנשמה מוציאה את הכוחות שלה לזכך את הנפש הבהמית הוא ע"י הצלם, שהוא המלבוש של הנשמה, שעל ידה מראה כוחותיה. וצלם זה מקבלת הנשמה מאב ואם, ועל כן האדם צריך בכבוד הורים, כי הם נתנו לו את המלבוש צלם, שעל ידו יכול להוציא כוחות נשמתו מהכח אל הפועל, שבלי הצלם הוא נמנע לגמרי. והנה אבא הוא בחי' אור החכמה והגבורות, ואמא היא בחי' חסדים. וע"י האב והאם כלול בצלם את האפשרות להוציא לפועל ב' סוגי האורות, החסדים והגבורות. וזה ענין המובא באריז"ל, שהצלם כלול מחסדים וגבורות. ועתה תראה דבר פלא שהעשרה דברות מחולקים ה' דברות לימין וה' דברות לשמאל. וכשמתבונן בה' הדברות של צד ימין, הנה הכל הוא בין אדם למקום 'אנכי ה' אלוקיך' הוא האמונה. וכן 'לא יהיה לך' זה כנגד עבודה זרה. ו'לא תשא את שם ה' אלוקיך לשוא'. וממול בלוח השני, נמצא כל הדברות של בין אדם לחבירו, לא תרצח, לא תנאף, לא תגנוב, לא תענה ברעך עד שקר, לא תחמוד. וקשה מדוע 'כבד את אביך' נמצא בלוח הראשון, שהוא מרמז על העבודה של בין אדם למקום. אלא צריך להבין שיחס שבין ב' הלוחות עצמם הוא גם כן יחס של כח ופועל, כי הלוח הא' הוא קשור לקשר של השי"ת הנברא עם הבורא, והלוח השני הוא ענין תיקון המידות, שעל ידם יכול להתגלות העניינים שבלוח הא'. ובזה תבין מדוע כיבוד אב ואם נמצא בסוף הלוח הראשון, בסיום הציווים של בין אדם למקום, ולפני הציווים של בין אדם לחבירו. כי כנ"ל שסוד כיבוד הורים הוא הצלם שנותנים לבן שיוכל להוציא לפועל אורות אלוקיים. ע"כ גם בלוחות הציווי של כיבוד אב ואם עומד בין הדיברות של השגת השי"ת, הוא בחי' בכח, לבין הדברות של תיקון המידות, המגלים בפועל את הענינים שבלוח הא'. ובזה נבין דברי חז"ל שכיבוד הורים הוא לא קשור לשכל והוא אינו ענין של בין אדם לחבירו, אלא הוא מאחד את שני הענינים יחדיו. שאמרו במדרש 'בזמן שאדם מכבד את אביו ואמו אמר הקב"ה – מעלה אני עליהן כאילו דרתי ביניהם וכבדוני'. היינו שתכלית ענין כיבוד אב ואם הוא לגלות את כבוד ה', שהוא בחי' 'ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר'. שמוציאים מן הכח אל הפועל את האור האלוקי שהשי"ת רוצה לגלות בעולמו, וזה ענין מתן תורה. שבת שלום לכולם.

יש לי מושג
עמי אתם בשותפות

דרשו חז"ל בהכתוב ולאמר לציון עמי אתה, עמי אתם בשותפות, אני התחלתי העולמות ואתם גומרים אותם פירוש. כי השי"ת תקן כל המציאות באופן שיוכלו בני אדם לגמור התקון, וכיון שגמר התיקון נשאר לבני אדם א"כ הם נמצאים שותפים בהבריאה. ולפיכך יש ב' בחינות שמים וארץ, א) מה שכבר תיקן המאציל, והוא הנקרא מעשה בראשית ב) שמים וארץ החדשים שיתגלו אחר גמר התקון. בסו"ה כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו'.

(זוה"ק בראשית סעיף קעד ע"פ הסולם)

לע"נ ר' בנימין בן ר' שלמה נלב"ע י"ב מרחשון ה'תשע"ז תנצב"ה. לע"נ איתי בן חיים הי"ד.

לקבלת העלון שלחו בקשה למייל d052769144@gmail.com